

Brno 15. listopadu 2020

Zřízení Ambasády nezávislé běloruské kultury v ČR

Centrum experimentálního divadla v Brně, jehož součástí jsou Divadlo Husa na provázku, Ha-Divadlo a platforma Terén, zřizují v Brně Ambasádu nezávislé běloruské kultury v ČR. Otevření ambasády je symbolicky směřováno na 17. listopad, který je v České republice státním svátkem a Dnem boje za svobodu a demokracii.

**AMBASÁDA NEZÁVISLÉ
BĚLORUSKÉ KULTURY**

**АМБАСАДА НЕЗАЛЕЖНАЙ
БЕЛАРУСКАЙ КУЛЬТУРЫ**

Češi mají zkušenost jak s totalitním režimem, tak s občanskými protesty proti nedemokratickému jednání a s jejich následným potlačováním. Centrum experimentálního divadla proto v posledních měsících s napětím sleduje dění v Bělorusku, kde lidé již čtvrtý měsíc navzdory rozsáhlému zatýkání, věznění, tvrdým represím a zastrasování vytrvale bojují za spravedlivé volby, svobodu a demokracii.

V úterý 17. listopadu 2020 si připomínáme výročí Sametové revoluce a vítězství svobody a demokracie v naší zemi. Centrum experimentálního divadla chce v tento důležitý den navázat na odkaz Václava Havla a étos tohoto dne hodlá tentokrát využít k připomenutí toho, co se v těchto dnech děje v Bělorusku.

„Zvažovali jsme, jakou formu nejlépe zvolit a shodli se na tom, že není příliš účelné uspořádat jednodenní debatu či podobnou akci, nýbrž že ze všeho nejvíce je třeba v delším horizontu průběžně a důsledně informovat širokou veřejnost o tom, co se v těchto dnech děje v Bělorusku. Lidé ve střední a v západní Evropě toho o této zemi vědí bohužel jen velmi málo – jsme přesvědčeni, že nezávislá běloruská kultura a celkový kontext současného dění v Bělorusku je nyní třeba mnohem zřetelněji dostat do veřejného prostoru,“ říká ředitel Centra experimentálního divadla Miroslav Ošcatka a dále dodává:

„Rozhodli jsme se proto při našich divadlech v Brně zavést funkci ambasadora nezávislé běloruské kultury v ČR. Tento člověk bude v následujících týdnech a měsících pořádat nejen besedy a přednášky o běloruské kultuře, ale hodlá vydávat také měsíční newsletter, který budeme zasílat napříč společnostmi všem médiím a všem kulturním institucím v České republice. Ambasadorem byl jmenován překladatel Sjarhej Smatryčenka, který již řadu let výrazně napomáhá vzájemnému poznání české a běloruské kultury.“

Smatryčenka kromě běloruského občanství získal také české občanství a v současné době žije se svou rodinou v Brně. Portrét Sjarheje Smatryčenka a plán činnosti nově zřízené ambasády najdete v samostatné příloze.

„Cítím, že česká umělecká a kulturní scéna má chuť a odhodlání podpořit své běloruské kolegy a celou běloruskou společnost ve chvíli jejich boje za tvůrčí svobodu - ba v boji za pouhé přežití. Chtěli bychom dát tomuto odhodlání další impuls a směr. Zároveň bezpečně vím, že běloruská kultura navzdory nebo i díky těžkostem má rozhodně co nabídnout českému publiku,“ uvedl nově jmenovaný ambasador Sjarhej Smatryčenka.

Centrum experimentálního divadla a Ambasáda nezávislé běloruské kultury v ČR jsou ve spojení také se členy běloruského opozičního Koordinačního výboru, kteří o jejich aktivitě ví a plně ji podporují.

Projekt Ambasády nezávislé běloruské kultury v ČR finančně podporuje také město Brno.

„Zřízení Ambasády nezávislé běloruské kultury v České republice je další krok města Brna v podpoře běloruských občanů v jejich boji za svobodu a demokracii. Ambasádu symbolicky otevřeme k 17. listopadu, tedy v Den boje za svobodu a demokracii, v datum, které i našemu národu dalo naději. Kromě kultury se tato nezávislá ambasáda zaměří také na informování o dění v Bělorusku,“ uvedl Tomáš Koláčný, 2. náměstek primátorky.

„K podpoře běloruských občanů v boji za svobodu a demokracii jsme se jako město připojili již v polovině srpna, kdy jsme jako první město v ČR vyvěsili na Nové radnici tradiční běloruskou vlajku, která se stala symbolem protestů proti zmanipulovaným volbám. Tuto vlajku při příležitosti otevření ambasády symbolicky přeneseme a vyvěsíme v Divadle Husa na provázku. Do běloruských barev nadále zůstává oděn i štít markraběte Jošta na soše na Moravském náměstí,“ doplnil Marek Fišer, radní pro kulturu.

Smyslem zřízení ambasády je propagace nezávislé běloruské kultury, jež je v současné době v Bělorusku potlačována. Zároveň bude usilovat o to, aby obyvatelé České republiky měli lepší přístup k informacím o aktuálním dění v Bělorusku. Vytvoření takového mostu pokládá CED za smysluplné a důležité. Zdůrazňuje přitom, že se nejedná o politický formát, nýbrž o kulturní projekt zaměřený na nezávislou a svobodnou běloruskou kulturu a její projevy v celé její šíři a rozmanitosti.

„Nejsme politici, jsme umělci. Věříme však v sílu kultury a v její schopnost získat lidi pro dobrou věc. Byla to koneckonců právě divadla, umělci a studenti, kdo se stal nakonec hybatelem demokratických změn v naší zemi,“ uzavírá ředitel Ošchatka.

V úterý 17. listopadu 2020 v 11,30 hodin
se uskuteční symbolické otevření
Ambasády nezávislé běloruské kultury v ČR
před Divadlem Husa na provázku.
Otevření ambasády se zúčastní ředitel CED Miroslav Oščatka,
ambasador Sjarhej Smatryčenka, náměstek primátorky Tomáš Koláčný
a radní pro kulturu Marek Fišer.

www.facebook.com/anelkult

www.ced-brno.cz

Miroslav Oščatka
Ředitel CED

m.: +420 739 471 650
t.: +420 542 123 426
oscatka@ced-brno.cz

Zelný trh 9, 602 00 Brno

Sjarhej Smatryčenka / Сергей Сматрычэнка

Narodil se r. 1977 ve Vitebsku, vyrůstal v hlavním městě Běloruska Minsku. R. 1994 absolvoval prestižní Běloruské humanitní lyceum, na němž se poprvé setkal i s češtinou. Dalších 5 let studoval běloruskou filologii na minské univerzitě a samostatně také češtinu, resp. jako volný posluchač s mladšími ročníky (bohemistika jako obor vznikla na univerzitě v Minsku až v r. 1996). Po absolvování univerzity v r. 1999 na ní začal učit češtinu, později i slovenštinu, překladatelství a další slavistické disciplíny, a setrval zde až do r. 2010 s dvouletou přestávkou, kdy působil na univerzitě ve Vídni. Na přelomu let 2010/2011 musel kvůli svým občanským postojům opustit své zaměstnání a půl roku nato se odstěhoval do ČR. S rodinou se usadil v Brně, získal české občanství a v posledních letech učí češtinu pro cizince nebo působí jako průvodce cestovního ruchu.

Od studentských let Sjarhej Smatryčenka spolupracuje s významnými běloruskými časopisy a novinami, zpočátku jako jazykový korektor, záhy jako redaktor, překladatel, editor atd. Má také zkušenosti s administrativní prací, v letech 2002-2003 byl výkonným ředitelem týdeníku Naša Niva, a v letech 2004-2006 zastával funkci místopředsedy Běloruského centra Mezinárodního PEN klubu. Jeho překlady se objevují v tisku od r. 1994. Během několika let se díky časopiseckým publikacím stal uznávaným popularizátorem české literatury (později také

slovenské), potažmo české kultury v Bělorusku. V r. 2005 založil a řídí v nakladatelství Lohvinau edici Česká sbírka, v níž dodnes vyšlo na dvě desítky knih českých autorů. Dá se říci, že většina překladů z češtiny, které v Bělorusku vznikly od konce 90. let, vyšla s přičiněním Sjarheje Smatryčeny: buď je pořídil sám a publikoval knižně či časopisecky nebo oslovil jiné překladatele a sám překlad následně zredigoval. Díky svému působení na univerzitě se zasloužil o to, že objevil a vtáhl do překládání řadu mladých talentovaných překladatelů z řad svých bývalých studentů, s nimiž dnes realizuje četné projekty. Inicioval několik překladatelských soutěží, kterých se zúčastnili desítky lidí, na vlastní náklady připravil a vydal se studenty občasník běloruských bohemistů OKOLO. Rovněž inicioval v Bělorusku vznik první překladatelské ceny a po několika letech se stal i jedním z jejích držitelů za překlady básní Václava Hraběte. Sestavil mimo jiné dvě česká čísla „hrubých“ literárně-společenských časopisů, bezpočet menších českých bloků v jiných médiích. Mnoho let moderuje setkání s českými literáty, knižní a časopisecké prezentace, „dovezl“ do Běloruska Jáchyma Topola, Petru Hůlovou, Antonína Bajaju, Martina Fahrnera, Irenu Douskovou, Báru Gregorovou, Kateřinu Tučkovou, Jiřího Hájíčka, Petru Dvořakovou aj. V jeho překladech bělorusky zazněla prozaická a esejistická díla Jáchyma Topola, Václava Havla, Bohumila Hrabala, Michala Viewegha, Emila Hakla, Václava Černého, Josefa Škvoreckého, Jiřího Kratochvila, Evy Kantůrkové, Jana Pelce, Petra Šabacha, Miloše Urbana, Petry Dvořákové, Markéty Pilátové ad., divadelní hry Václava Havla a Josefa Topola, básně Václava Hraběte, Františka Halase, Karla Šiktance, Radka Fridricha, Radka Malého, Marie Šťastné, Natálie Paterové aj., dětské knihy Miloše Macourka, Ondřeje Sekory, Karla Čapka, Ivy Procházkové.

Za popularizaci české kultury v cizině získal r. 2015 cenu Jiřího Theinera.

Je třeba dodat, že stejně tak, jak je Sjarhej Smatryčenka „ambasadorem“ české literatury v Bělorusku, je stejným zprostředkovatelem běloruské literatury a kultury v České republice. Uspořádal a částečně přeložil Antologii běloruských povídek a Výbor běloruské poezie Dvě duše, „běloruské“ bloky či celá čísla v časopisech RozRazil, Host, Plav, Protimluv, Babylon, Navýchod, Labyrint revue, Weles, Pobocza aj., spolupořádal Měsíc autorského čtení 2007 s účastí 30 běloruských literátů v Brně nebo Festival scénických čtení by.BY tamtéž v r. 2012, v jehož rámci pomohl zorganizovat doprovodný program (fotografické výstavy, koncert), moderuje nejrůznější setkání s běloruskými spisovateli, občanskými aktivisty a umělci v ČR. Na UK a MU přednášel běloruštinu a měl kurzy o současné běloruské literatuře a současné kultuře.

Sjarhej Smatryčenka je ženatý, má tři děti. K jeho největším koníčkům patří trailový běh a turistika.